

การใช้นวัตกรรมแพลตฟอร์มเพื่อสังคมไทย

The Use of Innovative Social Platforms in Thailand

บุษกร ไชยตันเทือก¹ และภักดี โพธิ์สิงห์²
Butsakon Chaitonthuak¹ and Phakdee Phosing²

Received : July 5, 2021; Revised : October 7, 2021; Accepted : October 10, 2021

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการใช้นวัตกรรมแพลตฟอร์มเพื่อสังคมไทย แพลตฟอร์มที่ว่านี้ หมายถึง พื้นที่ออนไลน์ที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาแอปพลิเคชัน กระบวนการ หรือเทคโนโลยีสืบเนื่องอื่น ๆ รวมไปถึงรูปแบบธุรกิจที่สร้างมูลค่าจากการส่งเสริมการแลกเปลี่ยน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนหรือองค์กร เป็นที่น่าสังเกตว่า ช่วงเปลี่ยนผ่านจาก Economy 3.0 ไปเป็น 4.0 นั้น การเข้ามาของ Business Platform ได้เปลี่ยนแปลงการทำธุรกิจรูปแบบเดิมมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ธุรกิจร้านหนังสือ ธุรกิจสถาบันการเงิน หรือแม้แต่ธุรกิจตัวกลางต่าง ๆ ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายในยุคใหม่ก็พากันขึ้นไปอยู่บนแพลตฟอร์มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก อย่างไรก็ตามในกิจกรรมบางประการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของรัฐโดยตรง รัฐก็ควรที่จะมีแพลตฟอร์มเพื่ออำนวยความสะดวก เช่น การติดต่อหน่วยงานราชการ เป็นแพลตฟอร์มที่ภาครัฐทำได้เลย อาทิ การขอใบอนุญาตออนไลน์ต่าง ๆ แพลตฟอร์มด้านการศึกษา แพลตฟอร์มด้านการดูแลสุขภาพ แพลตฟอร์มด้านการท่องเที่ยวชุมชน แพลตฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมยั่งยืน แพลตฟอร์มด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แพลตฟอร์มขนส่งสาธารณะ แพลตฟอร์มการจัดการขยะ แพลตฟอร์มสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพียงแต่ถ้ารัฐทำแล้ว ต้องใช้ง่ายและใช้ได้จริง รวมถึงมีการเก็บข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาระบบต่อไป

คำสำคัญ (Keywords) : นวัตกรรม, แพลตฟอร์ม, สังคม

¹วิทยาลัยอาชีวศึกษานาแก ตำบลพระซอง อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม; Nakae Vocational College, Nakae District, Nakhonphanom Province, Thailand ; e-mail : Butsakon.oi11@gmail.com

²คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand; e-mail : eliti_pana@hotmail.com

Abstract

This article aims to present the use of innovative social platforms in Thailand. The platform refers to the online space that forms the basis for the development of applications, processes or other derivative technologies, as well as business models that create value by promoting exchanges and interactions between people or organizations. It is considered that during the transition from economy 3.0 to 4.0, the arrival of the Business Platform has changed more and more traditional business practices such as bookstore business, financial institution business, even the intermediary businesses between buyers and sellers in the new era are increasingly on the platform. It is caused quite changes in consumer behavior. However, in some activities directly related to the work of the state. The state should have a platform to facilitate such as contacting government agencies. It is a platform that the government can do, such as applying for various online licenses, education, healthcare, community tourism, sustainable agriculture, climate change, public transport, waste management and environment, etc. But if the state has done it, it must be easy and practical including collecting various data for further development of the system respectively.

Keywords : Innovation, Platform, Society

บทนำ (Introduction)

ภาครัฐเปรียบเสมือนกับแนวทางที่ต้องรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นและต้องหาวิธีในการรับมือกับสภาวะปกติใหม่ จากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) นับตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา ได้ก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและกระทบกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมอย่างเห็นได้ชัด ทุกภาคส่วนในสังคมจึงต้องปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่ได้ในวิกฤตการณ์ดังกล่าว แต่การดำรงอยู่ได้เพียงอย่างเดียวนั้นอาจไม่เพียงพอ ท่ามกลางกระแสแห่งการแข่งขันที่สูงและการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องมี “แพลตฟอร์มธุรกิจนวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Business Platform)” ที่จะเข้ามาช่วยขับเคลื่อนองค์การต่าง ๆ ทั้งในด้านการศึกษา การดูแลสุขภาพ นวัตกรรมภาครัฐ การท่องเที่ยวชุมชน

เกษตรกรรมยั่งยืน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ให้สามารถดำรงอยู่ได้ในเชิงธุรกิจเพื่อสังคม ตลอดจนการใช้ระบบดิจิทัลในการช่วยอำนวยความสะดวกและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (Wuthirak, 2020) การอาศัยความเข้าใจบริบทของสังคมแต่เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ จึงต้องมีการคิดค้นวิธีการใหม่เป็น “นวัตกรรมภาครัฐ” เพื่อให้สามารถนำมาแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยอาศัยการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ในการทำให้เข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริง ข้อจำกัดในการแก้ปัญหาที่มีอยู่ และทางเลือกในการแก้ปัญหา ตัวอย่างนวัตกรรมการแก้ปัญหาภาครัฐที่เห็นได้ชัด คือ การบริการประชาชนในภาคส่วนต่าง ๆ ต้องมีความเปลี่ยนแปลงไป มีการนำใช้ระบบดิจิทัลเพื่ออำนวยความสะดวกและลดขั้นตอนตลอดจนเป็น การประหยัดเวลา ทั้งต่อประชาชนผู้รับบริการเองและต่อเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ

ซึ่งในปัจจุบันแพลตฟอร์มมีหลายรูปแบบด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นแพลตฟอร์มที่เป็นตลาด เช่น Amazon Marketplace, Lazada หรือ Agoda แพลตฟอร์มเทคโนโลยี เช่น Amazon Web Services หรือ Microsoft Azure แพลตฟอร์มที่เน้นอรรถประโยชน์ (utility) เช่น Google Search แพลตฟอร์มที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน เช่น Facebook, Pantip หรือ Line ไปจนถึงแพลตฟอร์มที่เน้นบริการตามสั่ง (On-demand) เช่น Uber หรือ Grab และแพลตฟอร์มที่ให้คนช่วยกันสร้างเนื้อหา เช่น YouTube หรือ Wongnai (Apiwat, 2020)

แพลตฟอร์มภาครัฐ

หนึ่งในศักยภาพของแพลตฟอร์มในการสร้างประโยชน์สาธารณะ คือ การอำนวยความสะดวก ‘รัฐเปิดเผย’ (Open Government) ซึ่งจะช่วยยกระดับการทำงานของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำนโยบายและการจัดการงบประมาณ (Participatory Budgeting) มีกรณีศึกษาหลายแห่งที่นำแพลตฟอร์มมาช่วยสร้างรัฐเปิดเผย เช่น เทศบาลเมืองปารีสที่แบ่งงบประมาณ 5% ของเงินลงทุนภาครัฐหรือประมาณ 200 ล้านยูโร ให้คนที่อาศัยในเมืองปารีสทุกคน (ไม่ใช่แค่คนที่มีทะเบียนบ้านเท่านั้น) สามารถนำเสนอโครงการพร้อมงบประมาณได้ และเปิดให้โหวตออนไลน์ หากโครงการใดมีคนโหวตมากก็จะได้รับงบประมาณไป และมีการรายงานผลเพื่อดูว่าโครงการนั้นประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่อย่างไร

กรณีศึกษาที่อินโดนีเซียเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่น่าสนใจ เมื่อครั้งสมัยประธานาธิบดีโจโก วิโดโด ยังเป็นผู้ว่าเมืองจาการ์ตา ก็ได้เปิดให้มีการทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเช่นกัน โดยออกแบบให้แต่ละประชาคมในเมืองจาการ์ตามาร่วมประชุมว่าในพื้นที่ของตนต้องการอะไร โดยต้องทำข้อมูล

จากปัญหาที่มีและพัฒนาเป็นข้อเสนอขึ้นมา ซึ่งปัญหาและข้อเสนอทั้งหมดได้ถูกนำไปเปิดเผยในเว็บไซต์ของเมือง แพลตฟอร์มในลักษณะนี้ถูกเรียกว่าเป็นแบบ ‘ไฮบริด’ ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนในการกำหนดนโยบายและงบประมาณ แม้จะไม่ได้ใช้งบประมาณเองโดยตรงก็ตาม

สิ่งที่เป็พื้นฐานของการเกิดแพลตฟอร์มภาครัฐได้คือข้อมูลเปิด (Open Data) เพราะข้อเสนอและโครงการต่างจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ ประชาชนเห็นข้อมูลเดียวกัน ทำความเข้าใจปัญหาในพื้นที่ และใช้ศักยภาพในคิดวิธีการแก้ปัญหา สิ่งที่ภาครัฐควรทำ คือ การจัดทำข้อมูลที่มีคุณภาพ และเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมาสร้างบริการหรือแพลตฟอร์มโดยอาศัยข้อมูลภาครัฐ ในแง่นี้ข้อมูลจึงมีลักษณะของ ‘สินค้าสาธารณะ’ (Public Goods) ถือเป็นสิ่งที่ทุกคนควรจะเข้าถึงได้ง่ายและต้นทุนที่ต่ำมาก หากภาคเอกชนและภาคประชาสังคมสามารถเข้าถึงข้อมูลนี้และสร้างนวัตกรรมหรือแพลตฟอร์มที่เข้ามาตอบโจทย์บริการต่าง ๆ ที่ช่วยยกระดับผลประโยชน์สาธารณะได้ นอกจากจะช่วยกระจายบริการ-การเข้าถึงบริการภาครัฐแล้ว ยังมีส่วนกระตุ้นเศรษฐกิจหรือสร้าง Start-ups ใหม่ ๆ โดยอ้อมด้วย

นอกจากการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐแล้ว ในด้านกลับ อีกหนึ่งโจทย์ท้าทายของการใช้แพลตฟอร์ม คือ ความเป็นไปได้ในการใช้ข้อมูลจากภาคเอกชนเพื่อบริหารกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ยกตัวอย่างเช่น กรณีของ AirBnB ที่แชร์ข้อมูลให้กับผู้บริหารเมืองเพื่อนำมาประเมินว่าผลกระทบของธุรกิจส่งผลต่อเมืองอย่างไร เช่น การจัดการขยะ และการจัดการผลกระทบที่มีต่อชุมชน เป็นต้น (Somkid, 2021)

การพัฒนาเมืองในยุคแพลตฟอร์ม

ในประวัติศาสตร์การพัฒนาเมืองของประเทศไทยมาจนถึงปัจจุบัน ที่ดินเป็นรากฐานของความมั่งคั่งและความเหลื่อมล้ำที่สำคัญที่สุด คนบางกลุ่มได้รับประโยชน์เป็นลากลอยจากมูลค่าที่ดินที่เพิ่มขึ้นโดยไม่ต้องลงทุนลงแรง อันเนื่องมาจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของรัฐโดยเฉพาะการสร้างถนน อีกสาเหตุหนึ่งคือต้นทุนในการถือครองที่ดินต่ำ เนื่องจากระบบภาษีทรัพย์สินไม่มีประสิทธิภาพ ในอนาคตที่แพลตฟอร์มและข้อมูลจะเป็นพื้นฐานของการใช้ชีวิตและความมั่งคั่งมากยิ่งขึ้นนั้น หากกลุ่มทุนดั้งเดิมสามารถครอบครองและควบคุมได้ทั้งพื้นที่กายภาพและพื้นที่ดิจิทัล และไม่มีสถาบันและสัญญาประชาคมรูปแบบใหม่มากำกับ ปัญหาด้านประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและด้านความเป็นธรรมทางสังคมที่มีอยู่ในปัจจุบันก็น่าจะคลี่คลายลงได้

วงการวิชาการและนโยบายด้านการพัฒนาเมืองที่ผ่านมาเน้นเรื่องพื้นที่กายภาพเป็นหลัก ทั้งอาคาร การใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน และพื้นที่สาธารณะ แต่ถ้าหากพื้นที่สำคัญของ

การใช้ชีวิตอยู่ในโลกดิจิทัลมากขึ้น บทบาทของแพลตฟอร์มในฐานะโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของเมืองจะต้องได้รับความสนใจมากขึ้นเช่นกัน แน่นอนว่า トラบใดที่มนุษย์ยังต้องพึ่งประสาทสัมผัสทั้งห้าในการดำรงชีวิต ความแพร่หลายของแพลตฟอร์มไม่ได้หมายความว่าพื้นที่กายภาพของเมืองจะไม่สำคัญอีกต่อไป ในทางกลับกัน การวางแผนและออกแบบด้านกายภาพจะยิ่งสำคัญมากขึ้น

คำถามและความท้าทายใหญ่จึงอยู่ตรงที่ว่า การออกแบบและพัฒนาเมืองต่อจากนี้ไปจะสร้างความสมดุลระหว่างข้อดีและข้อเสีย รวมถึงโอกาสและข้อจำกัดของแพลตฟอร์มรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างไร นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมการพัฒนาเมืองฐานแพลตฟอร์ม เช่น นโยบายเมืองอัจฉริยะที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน จะยิ่งทำให้กลุ่มคนเพียงบางกลุ่มสามารถครอบครองและมีอำนาจเหนือพื้นที่ดิจิทัลได้มากขึ้นหรือไม่ รัฐจะเป็นตัวแทนของประชาชนในการต่อรองและกระจายผลประโยชน์ให้เป็นธรรมมากขึ้นได้อย่างไร เครื่องมือในการวางแผนและบริหารจัดการเมืองที่เคยใช้กันมาจะต้องปรับเปลี่ยนไปอย่างไรบ้างในยุคแพลตฟอร์มครองเมือง

ด้วยแพลตฟอร์มสำหรับการใช้ชีวิตเมืองยังเป็นสิ่งใหม่ คำถามข้างต้นจึงยังไม่มีคำตอบตายตัว การสนทนาและเจรจาต่อรองเกี่ยวกับรูปแบบของแพลตฟอร์ม รวมถึงบทบาทของรัฐ เอกชน และประชาชนในการพัฒนา ควบคุมและกำกับแพลตฟอร์ม จึงเป็นวาระสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงนโยบาย หากละเอียดเรื่องนี้แล้ว ภาพอนาคตของเมืองในประเทศไทยก็คงจะไม่ต่างมากนักจากภาพปัจจุบัน ซึ่งกลุ่มคนเพียงไม่กี่นามสกุลอาจร่วมมือกับทุนต่างชาติ ในการครอบครองทั้งพื้นที่กายภาพและพื้นที่ดิจิทัล ทั้งสาธารณูปโภคสาธารณูปการและแพลตฟอร์ม เพื่อตัดวงจรผลประโยชน์จากปัจจัยการผลิตหลัก คือแรงงานและข้อมูล ทั้งนี้ การครอบครองดังกล่าวจะไม่จำกัดอยู่เพียงเฉพาะด้านการสร้างความเป็นอยู่และความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ แต่รวมไปถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมวัฒนธรรมและการต่อรองทางการเมืองอีกด้วย (Apiwat, 2020)

แพลตฟอร์มที่มีความสำคัญต่อการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในสังคมไทย

ในอนาคต การใช้ชีวิตของคนเมืองและความมั่งคั่งของเมืองจะไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นที่กายภาพเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป ในปัจจุบันความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการทดลองรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ ทำให้พื้นที่ดิจิทัลโดยเฉพาะแพลตฟอร์มรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มบทบาทและความสำคัญในฐานะพื้นที่ของการใช้ชีวิตของมนุษย์มากขึ้น ภาพอนาคตที่เป็นไปได้สูงมาก คือ แพลตฟอร์มจะกลายเป็นพื้นที่สำคัญสำหรับการใช้ชีวิตของคนเมืองในแทบทุกด้าน ทุกช่วงเวลาของวัน และทุกช่วงชีวิตนับตั้งแต่ครรภ์มารดาจนถึงเชิงตะกอน แพลตฟอร์มประกอบไปด้วยเครือข่ายขนาดใหญ่ของผู้ใช้งานและทรัพยากรที่สามารถเข้าถึงได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วตามใจปรารถนา แพลตฟอร์ม

จึงมีบทบาททั้งในฐานะพื้นที่ชุมชนและตลาด และโครงสร้างพื้นฐานขององค์ประกอบอื่น ๆ ของเมือง แพลตฟอร์มเพื่อประโยชน์สาธารณะที่สังคมไทยควรร่วมคิดและออกแบบนโยบายที่ทำให้แพลตฟอร์มสร้างประโยชน์สาธารณะได้อย่างเต็มที่ ได้แก่

1. แพลตฟอร์ม คือ “ด้านการศึกษา” ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น ดังนั้นในสภาวะปกติใหม่ (New Normal) ที่ทุกคนต้องเผชิญ จึงต้องมีการจัดการและออกแบบการศึกษาที่ผู้ถ่ายทอดต้องเข้าใจบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และที่สำคัญต้องตอบโจทย์และเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน นอกจากนั้นยังมีหัวใจสำคัญก็คือการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนเกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน นำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม แพลตฟอร์มการศึกษาที่สามารถขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 ได้นั้นควรเป็นแพลตฟอร์มที่สร้างการเข้าถึงองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันได้สะดวกรวดเร็วขึ้นบนโลกออนไลน์ (Clayton, 2017)

2. แพลตฟอร์มธุรกิจนวัตกรรมเพื่อสังคม คือ “ด้านการดูแลสุขภาพ” อุตสาหกรรมการดูแลสุขภาพค่อนข้างเป็นไปอย่างช้า ๆ และกว่าจะเป็นที่ยอมรับและรับได้ของประชาชน เมื่อต้องขยายบริการผ่านรูปแบบธุรกิจแพลตฟอร์ม เมื่อข้อมูลของผู้ป่วยขาดการเชื่อมต่ออย่างมาก โดยกระจายกระจายไปตาม บริษัทประกันภัย สำนักงานผู้ปฏิบัติงานทั่วไป สถานประกอบการเฉพาะทางร้านขายยาและที่อื่น ๆ (Hebergemtwes, 2021) ซึ่งแพลตฟอร์มด้านการดูแลสุขภาพที่มีอยู่ซึ่งอยู่ภายใต้ความเครียดในสถานการณ์โควิด - 19 ที่กำลังระบาดไปทั่วโลก กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์นวัตกรรมและอนาคต การเปลี่ยนแปลงในแพลตฟอร์มด้านการดูแลสุขภาพของรัฐ จึงมีความสำคัญและชัดเจนมากขึ้น ส่วนของธุรกิจและกลุ่มบริษัทเอกชน มีความก้าวหน้าอย่างมากซึ่งผู้ประกอบการและผู้บริหารด้านการดูแลสุขภาพก็ไม่สามารถหยุดนิ่งได้ แต่รัฐต้องให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบของแพลตฟอร์มในอนาคตทางด้านสุขภาพ ซึ่งแม้ว่าในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยจะมีระบบสาธารณสุขที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล แต่ในส่วนของภาคประชาชนผู้ดำเนินชีวิตในสังคมย่อมต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นนวัตกรรมที่จะเข้ามาสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการดูแลสุขภาพของตัวเองได้ ลดการใช้ทรัพยากรที่ก่อให้เกิดความสิ้นเปลืองโดยใช้เหตุเพิ่มความสะดวกสบายในชีวิต ตลอดจนลดปริมาณความแออัดในการรับบริการในโรงพยาบาลต่าง ๆ นอกจากนั้นยังต้องมีการใช้เทคโนโลยีให้เกิดความคุ้มค่าและสะดวกสบาย เช่น การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานพยาบาล การบริการการแพทย์ทางไกล การพัฒนาระบบนัดหมาย การพัฒนา

โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านสุขภาพ และการใช้หุ่นยนต์ช่วยในการดูแลรักษา

3. แพลตฟอร์ม “การท่องเที่ยวชุมชน” เป็นหนึ่งในธุรกิจนวัตกรรมเพื่อสังคมที่สามารถดึงเอกลักษณ์ที่สำคัญของประเทศมาสร้างจุดสนใจให้แก่นักท่องเที่ยว ดังนั้นหากจะทำให้การท่องเที่ยวชุมชนได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวในระดับสากล ต้องใช้จุดแข็งของของพื้นที่ในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์เพื่อให้เกิดการสานต่อเชิงวัฒนธรรม มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยที่คำนึงถึงความเหมาะสมและบริบทของท้องถิ่นเป็นหัวใจสำคัญ สร้างการมีส่วนร่วมของผู้คนในชุมชน ตอบโจทย์นักท่องเที่ยวในทุกกระบวนการตั้งแต่การค้นหาแหล่งท่องเที่ยว การเดินทาง ที่พักอาศัย โปรแกรมการท่องเที่ยวในชุมชนจำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา และที่สำคัญที่สุด คือ การรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนไม่ให้แปรเปลี่ยนไปตามปัจจัยภายนอก การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น สะดวกมากยิ่งขึ้น จึงเป็นสิ่งใหม่ที่จะช่วยนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีในการใช้ Platform และเพิ่มเม็ดเงินให้กระจายในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ยิ่งไปกว่านั้น แพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าหากมีแพลตฟอร์มดิจิทัลที่รองรับการเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวทั้งจากภาครัฐและจากผู้ประกอบการส่งถึงนักท่องเที่ยวโดยตรง และสามารถตอบโจทย์พฤติกรรมการท่องเที่ยวของคนรุ่นใหม่ ๆ ได้นั้น (Digital Economy Promotion Agency, 2021) จะเป็นการเพิ่มและพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันในธุรกิจนี้ได้เป็นอย่างดี

4. แพลตฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับ “เกษตรกรรมยั่งยืน” ในปัจจุบันเรากำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง หากเราไม่มีการพัฒนาหรือมีการปรับปรุงเราก็จะถูกทำลายหรือเรียกว่า การ Disrupt ดังนั้น ผลกระทบการเกษตรสมัยใหม่จะต้องไม่ขายแค่หน้าร้าน ตลาด หรือตามโมเดิร์นเทรดใหญ่ ๆ แต่จะต้องพัฒนาให้มาอยู่ในรูปแบบนวัตกรรมตลาด หรือในรูปของดิจิทัลแพลตฟอร์ม ที่รัฐต้องให้ความสำคัญในอันดับต้น ๆ เนื่องจากเกษตรกรจะสามารถพึ่งพาตนเองได้ และยังเป็นการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมต่อการลดปริมาณการใช้สารเคมี ลดปริมาณการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ คำนึงถึงระบบนิเวศน์ ตลอดจนสร้างรูปแบบการค้าที่เป็นธรรม มีที่ปรึกษาและหน่วยงานสนับสนุนที่เข้าใจปัญหาที่แท้จริง สามารถก่อให้เกิดเกษตรกรรมยั่งยืนได้ตั้งแต่กระบวนการก่อนทำการเกษตร ระหว่างทำการเกษตร และหลังจากได้ผลผลิตเพื่อส่งไปตามตลาดเป้าหมาย

5. แพลตฟอร์มด้าน “การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตทุกชนิด ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้โลกมีอุณหภูมิสูงขึ้น เกิดคลื่นความร้อน ไฟป่า ภัยแล้งระบบนิเวศเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง น้ำทะเลเป็นกรด (อันเนื่องมาจากการมีคาร์บอนไดออกไซด์ในน้ำสูง) และระดับน้ำทะเลสูงขึ้น ซึ่งสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจ สุขภาพ และความเป็นอยู่ของมนุษย์รวมทั้งยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงทางอาหารอย่างรุนแรง (Office of Foreign Agricultural Advisory to the European Union, 2021) ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเกิดความรุนแรงและความถี่มากขึ้นเรื่อย ๆ โดยปฏิเสธไม่ได้ว่าพฤติกรรมการใช้ชีวิตของมนุษย์ก็มีส่วนทำให้สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นการพัฒนานวัตกรรมที่จะมาตั้งรับปัญหาและแก้ปัญหาด้านนี้ จึงมีทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มีการทำงานแบบบูรณาการหลายหน่วยงานเพื่อนำข้อมูลมาประมวลผลให้เกิดประสิทธิภาพ ประชาชนในแต่ละพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างทันท่วงที หน่วยงานภาครัฐมีการเตรียมพร้อม และมีเครื่องมือในการรับมือที่ทันสมัยเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เหมือนกับสหภาพยุโรปที่มีการปรับปรุงและขยายแพลตฟอร์ม Climate-ADAPT เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ความรู้แนวทางปฏิบัติที่ดี/วิธีในการปรับตัว รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสุขภาพ (Climate and Health Observatory) หรือซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ รวมทั้งการบริหารจัดการป่าไม้และการทำเกษตรอย่างยั่งยืน

แพลตฟอร์มในฐานะทรัพย์สินส่วนรวม

จากการที่แพลตฟอร์มได้แพร่กระจายไปในแทบทุกองูชีวิตของคนเมือง โดยเฉพาะด้านบริการพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต แพลตฟอร์มจึงมีบทบาทมากขึ้นในฐานะทรัพย์สินส่วนรวม (Commons) คล้ายกับแม่น้ำลำธาร ถนนหนทางและสวนสาธารณะมากกว่ามีคุณลักษณะเป็นสินค้าเอกชนและสินค้าสโมสร (Private and Club Goods) ซึ่งมุ่งตอบสนองความต้องการของคนเฉพาะกลุ่มที่สามารถเลือกที่จะซื้อหรือไม่ซื้อสินค้านั้นก็ได้ ยิ่งการดำรงชีวิตเกิดขึ้นบนพื้นที่แพลตฟอร์มมากขึ้นเท่าใด การปรับปรุงและพัฒนาสถาบันและสัญญาประชาสังคมรูปแบบใหม่ยิ่งมีความจำเป็นและความเร่งด่วนมากขึ้นเท่านั้น แม้ว่าความสามารถด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีของไทยไม่ได้มีพัฒนาการมากพอที่จะสร้างเทคโนโลยีชั้นนำของโลกได้ แต่การเลือกและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีบางอย่างก็ทำได้ภายใต้เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของคนในสังคมนั้นเอง

ในกรณีของแพลตฟอร์ม การเลือกใช้เทคโนโลยีประเภทใดประเภทหนึ่งสะท้อนความคิดและการตัดสินใจของบริษัทหรือองค์กรที่คาดหวังว่าเทคโนโลยีนั้นจะได้รับการตอบรับจากตลาดและคนในสังคม ในบางกรณี การตัดสินใจเชิงนโยบายของภาครัฐก็อาจเป็นตัวเร่งให้เทคโนโลยีนั้นแพร่กระจายเร็วขึ้น ตัวอย่างเช่น นโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะที่หลายหน่วยงานพยายามส่งเสริมอยู่ในปัจจุบัน ดูเหมือนจะสะท้อนแนวคิดและเหตุผลที่บริษัทเจ้าของแพลตฟอร์มยึดถืออยู่ ซึ่งมักจะให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการให้บริการและการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก ในขณะที่เรื่องความเป็นธรรมและนัยต่อสังคมวัฒนธรรมเป็นอันดับรอง แพลตฟอร์มจะกลายเป็นพื้นที่ทรัพยากรส่วนรวมสำคัญในการมีปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์และธุรกิจ กระบวนทัศน์ของคนที่มีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับแพลตฟอร์มในปัจจุบันจะมีผลอย่างมากต่อวิถีชีวิตคนและสังคมในอนาคต ความท้าทายในส่วนนี้คือ จะสร้างพื้นที่ดิจิทัลอย่างไรให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม โดยเฉพาะเมื่อแพลตฟอร์มที่พัฒนามาจนถึงปัจจุบันแทบทั้งหมดริเริ่มและดำเนินการโดยภาคเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์พื้นฐาน คือ เพื่อสร้างรายได้สูงสุดให้กับผู้ถือหุ้น (Apiwat, 2020)

ปัญหาพื้นฐานของการใช้แพลตฟอร์ม

ในปัจจุบัน เริ่มมีการคิดนโยบายเพื่อนำเทคโนโลยีแพลตฟอร์มเข้าไปใช้ในการสร้างบริการสาธารณะบ้างแล้ว แต่ก็ยังมีปัญหาพื้นฐานอยู่หลายประการ (Somkid, 2021) ได้แก่

1. ระบบขนส่งสาธารณะ หนึ่งในแกนหลักสำคัญของวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ คือ การขับเคลื่อนระบบขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบขนส่งที่มีความยืดหยุ่น เข้าถึงง่าย และสะดวกสบายให้แก่ประชาชนในเมือง รวมถึงนักท่องเที่ยว โดยภาครัฐได้เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูประบบขนส่งปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพและมีการเชื่อมต่อที่คล่องตัวยิ่งขึ้น ผ่านการใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ หรือ Big Data (Matichon Online, 2019)

ระบบคมนาคมขนส่งมักเป็นปัญหาหลักของหลายเมืองใหญ่ที่กำลังมุ่งพัฒนาไปสู่เมืองอัจฉริยะที่เติบโตอย่างยั่งยืน สำหรับในประเทศไทยเองมีผลสำรวจพบว่า คนไทยเสียเวลาไปกับปัญหาการจราจรติดขัด 24 วันต่อปี (หรือเฉลี่ยมากกว่า 1.5 ชั่วโมงต่อวัน) ทั้งนี้ สาเหตุหลักของปัญหาการจราจรติดขัด คือ จำนวนรถยนต์ที่เพิ่มขึ้นบนท้องถนน ในกรุงเทพฯ มีรถยนต์และมอเตอร์ไซด์ส่วนบุคคลที่จดทะเบียนกว่า 9.8 ล้านคัน ซึ่งมากกว่าปริมาณที่ถนนและโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ สามารถรองรับได้ถึง 8 เท่า การขับเคลื่อนระบบขนส่งอัจฉริยะ จึงไม่ได้มีเป้าหมายเพียงแค่เพิ่มตัวเลือกในการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะ แต่จำเป็นต้องพัฒนาเครือข่าย

การเดินทางสาธารณะที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างไร้รอยต่อจากการใช้ทรัพยากรข้อมูลให้เกิดประโยชน์สูงสุด และส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของผู้เดินทางให้หันมาใช้ระบบขนส่งสาธารณะในชีวิตประจำวัน การนำข้อมูลอย่างชาญฉลาด จึงเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาระบบขนส่งอัจฉริยะ ในขณะที่แพลตฟอร์มบริการรถยนต์ร่วมโดยสาร (Ride-Hailing platform) ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนระบบขนส่งอัจฉริยะอย่างเป็นรูปธรรม

ภาครัฐมีความพยายามในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้เพื่อออกแบบให้การขนส่งในรูปแบบต่าง ๆ เชื่อมต่อกัน เช่น ระหว่างรถสองแถวหรือรถสามล้อที่วิ่งในเมือง กับรถตู้ระหว่างเมืองเป็นต้น แต่อุปสรรคสำคัญในการพัฒนาแพลตฟอร์มขนส่งสาธารณะ คือ การออกแบบระบบข้อมูลและการเก็บข้อมูล เพราะในปัจจุบันรถบริการสาธารณะยังไม่มีอุปกรณ์ที่จะส่งข้อมูลให้ได้ว่ารถอยู่ตำแหน่งไหน กระทั่งระบบขนส่งในหลายพื้นที่ที่ยังไม่มีตารางเวลาที่แน่นอนด้วยซ้ำว่ารถจะออกเมื่อไร ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องออกแบบโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลของการขนส่งสาธารณะ เช่น การสนับสนุนให้ติดจีพีเอส เป็นต้น หรือในอนาคตอาจจะต้องคิดถึงความเป็นไปได้ที่จะเปิดโอกาสให้แพลตฟอร์มในระดับประเทศ เช่น Grab หรือ Line เข้ามาสร้างแพลตฟอร์มท้องถิ่น

2. ระบบการจัดการขยะ ซึ่งบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล (จำกัด) มหาชน หรือ GC ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี หรือ SUT ในโครงการศึกษาการจัดการขยะพลาสติกจากต้นทางสู่ปลายทางแบบครบวงจร ช่วยเพิ่มมูลค่าขยะพลาสติกปนเปื้อนต่าง ๆ โดยการรีไซเคิลพลาสติกผ่านกระบวนการ Chemical Recycling หรือ กระบวนการแปรรูปขยะพลาสติกปนเปื้อนให้สามารถนำกลับมาใช้เป็นเชื้อเพลิง หรือวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ พร้อมสร้างความเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน (Ecosystem) ด้วยแผนการจัดการขยะพลาสติก (End-to-End Waste Management) เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (SDGs) และ การดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) GC กล่าวว่า “GC มีความเชื่อและความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจตามแนวทางความยั่งยืน เพราะความยั่งยืนเป็นการสร้างสมดุลและการเติบโตไปข้างหน้าร่วมกัน ทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยขับเคลื่อนบนกรอบของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (SDGs) หนึ่งในประเด็นสำคัญที่ GC มุ่งเน้น คือ การนำหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในทุกกระบวนการ โดยมีเป้าหมายในการยกระดับการทำงานร่วมกับพันธมิตร (Loop Connecting) สู่การสร้างเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วน (Ecosystem) ที่แข็งแกร่ง สามารถต่อยอดสู่เชิงพาณิชย์ได้ โดย GC ได้ริเริ่ม “YOUเทิร์น แพลตฟอร์ม” ซึ่งเป็นตัวอย่างของแผนการจัดการขยะพลาสติก (End-to-End Waste Management) เพื่อนำขยะพลาสติกเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล

อย่างถูกต้อง สามารถแก้ปัญหาขยะพลาสติกแบบครบวงจร เริ่มตั้งแต่การคัดแยก รวบรวมขยะพลาสติก ซึ่งเป็นวัตถุดิบจากเครื่องรับขยะ (Drop Points) และขนส่งไปยังปลายทาง เช่น โรงงานรีไซเคิล หรือ โรงงานอัดรีไซเคิล โดยในปลายปี 2564 นี้ GC จะเปิดดำเนินการโรงงานพลาสติกรีไซเคิลคุณภาพสูง (Food Grade) ครบวงจรเป็นแห่งแรกในประเทศไทย (Siamrath Online, 2021) ซึ่งหวังให้คนไทยทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกวัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับร่างแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกของรัฐบาล เรื่องการนำขยะพลาสติกกลับเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน และนำกลับมาใช้ประโยชน์ทั้งหมดในปี 2570 เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ การเป็นสังคมปลอดขยะ (Zero Waste Society) ต่อไปอย่างยั่งยืน

การจัดการขยะเป็นปัญหาพื้นฐานที่การบริหารท้องถิ่น เพราะขยะถูกผลิตทุกวัน จังหวัดเล็กที่สุดในประเทศไทยผลิตขยะ 70 ตันต่อวัน ในขณะที่จังหวัดใหญ่ผลิตมากเกือบ 1 พันตันต่อวัน (ไม่นับกรุงเทพฯ ที่ผลิตเกือบ 1 หมื่นตันต่อวัน) และกว่า 60% ของขยะที่บ่อขยะนั้นเป็นขยะอินทรีย์ ภายใต้ปริมาณขยะมหาศาลขนาดนี้ เทคโนโลยีถูกคาดหวังว่าจะมาช่วยจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการแยกขยะ โดยหลักการ การแยกขยะต้องทำที่ต้นทางจึงจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะถ้าสามารถแยกขยะอินทรีย์ได้ตั้งแต่ต้นทางปริมาณขยะที่บ่อขยะก็จะลดไปกว่า 60% ทันที ดังนั้น จึงเกิดความพยายามที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อส่งเสริมการแยกขยะตั้งแต่วัตถุดิบต้นทาง เช่น ‘Grab ชาเลนจ์’ เป็นแพลตฟอร์มให้ผู้บริการรีไซเคิลขยะมารับขยะตามบ้านได้เพื่อเอาขยะที่แยกจากบ้านไปขายให้กับผู้ประกอบการรายย่อย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ต้องมีการออกแบบแรงจูงใจอื่นประกอบด้วย เช่น ถ้าต้องการแยกขยะในระดับการจัดเก็บของเทศบาล อาจต้องมีการออกมาตรการลดค่าบริการจัดเก็บขยะหากมีการแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง ซึ่งแพลตฟอร์มจะมีประโยชน์อย่างมากในการเข้ามาช่วยเก็บข้อมูลของแต่ละครัวเรือน เช่น น้ำหนักของขยะต่อวันมีกี่ตัน แยกเป็นขยะอินทรีย์ได้กี่ตัน ที่มาที่เป็นแหล่งขยะอินทรีย์มากน้อยแค่ไหน เป็นต้น ในต่างประเทศ เริ่มมีการใช้ถังขยะอัจฉริยะกันบ้างแล้ว กล่าวคือถังขยะเต็มเมื่อไร ข้อมูลก็จะถูกส่งไปให้เทศบาลเพื่อเก็บขยะตามจุดนั้น ๆ ได้ ซึ่งจะช่วยออกแบบเส้นทางการเก็บขยะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยแก้ปัญหาเรื่องขยะตกค้างและอัตราการสิ้นเปลืองของรถขยะ

3. สิ่งแวดล้อม กับเศรษฐกิจแพลตฟอร์ม เป็นเศรษฐกิจแห่งอนาคต แพลตฟอร์มจะมีพลังอำนาจมากในการเคลื่อนเศรษฐกิจโลก แต่ขณะเดียวกันทางสิ่งแวดล้อมก็พูดถึงเรื่องการเกิดขยะจำนวนมากที่เกิดจากเศรษฐกิจแพลตฟอร์ม คำถามก็คือเศรษฐกิจแพลตฟอร์มจะส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง ปัญหาใหญ่ที่สุดอย่างหนึ่งของเรื่องสิ่งแวดล้อม คือ ผลกระทบภายนอกที่

เกิดจากการผลิต หรือโครงการใด ๆ ก็ตาม ระบบทุนนิยมที่เน้นผลกำไรบังคับให้การผลิตต้องพยายามทำให้ต้นทุนถูกที่สุด ผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงถูกซ่อนไว้หรือไม่ได้ถูกนำมาคำนวณ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมหลายอย่างของประเทศไทยก้าวหน้าและล้าไปกับเป้าหมายของโลก ทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ในภาพใหญ่ยังมีคอขวดที่สำคัญอยู่ นั่นคือ การรวมศูนย์อำนาจ และระบบที่ยังเปิดโอกาสให้มีการแสวงหาผลประโยชน์ได้ง่าย สังเกตว่ายังมีโครงการที่ไม่เกิดผลประโยชน์อย่างแท้จริงแต่เดินหน้าอยู่เรื่อย ๆ ที่เป็นข่าวเมื่อไม่นานมานี้ ก็คือการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งด้วยการสร้างเขื่อนกันคลื่น การแก้ปัญหาที่แท้จริงเราต้องทำความเข้าใจก่อนว่าการกัดเซาะมีสาเหตุมาจากอะไร และย้อนกลับไปที่ต้นเหตุ แต่แนวทางการแก้ปัญหาที่แพร่หลาย คือ การใช้โครงสร้างแข็งทางวิศวกรรม ซึ่งทำให้เกิดการกัดเซาะในพื้นที่อื่น ๆ ตามมา เพราะพลังงานจากคลื่นไม่ได้หายไปไหน โครงการแบบนี้แพร่ระบาดไปทั่วชายฝั่ง แม้แต่ในชายหาดที่ไม่ได้เกิดปัญหาการกัดเซาะรุนแรง โครงการเหล่านี้เป็นโครงการที่ใช้งบประมาณมหาศาล ในทางวิชาการมีข้อมูลสนับสนุนมากมายว่าทำไปแล้วได้ไม่คุ้มเสีย ภาคสังคมและภาคประชาชนต้องหยุดโครงการเหล่านี้ให้ได้ เพราะฉะนั้นถ้ามีแพลตฟอร์มที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมและตรวจสอบนโยบายเหล่านี้ จะช่วยให้การบริหารทรัพยากรโปร่งใสขึ้น แก้ปัญหาได้ตรงจุดมากขึ้น

โครงการด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยมีเยอะมาก ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นว่าความจริงประเทศไทยมีทรัพยากรเยอะ ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชนที่ถูกจัดสรรไว้ให้ใช้เพื่อสิ่งแวดล้อม แต่หลายอย่างเป็นโครงการที่ไม่เกิดผลจริงในทางปฏิบัติ ไม่มีการติดตามผล ไม่มีการประเมินว่าทำไปแล้วสามารถแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ (Panis, 2020)

ในปัจจุบันมีความพยายามใช้แพลตฟอร์มเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมได้อยู่บ้าง แต่ก็ทำได้ค่อนข้างจำกัด เช่น ข้อมูลพื้นที่สีเขียวบอกถึงปริมาณต้นไม้ในเมืองที่ดูดซับปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ การจัดทำตัวชี้วัดพื้นที่สีเขียว หรือคุณภาพอากาศ เป็นต้น ในต่างประเทศก็มีความพยายามที่จะออกแบบแพลตฟอร์มเพื่อจูงใจให้คนรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น การออกแบบเกมปลูกต้นไม้ ซึ่งเมื่อมีการปลูกต้นไม้ในเกมแล้ว จะมีต้นไม้จริงถูกปลูกขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามแพลตฟอร์มลักษณะนี้ยังอยู่ในช่วงทดลองและพัฒนา ยังคงต้องลองดูว่าผลลัพธ์จะเป็นอย่างไร

บทสรุป (Conclusion)

แนวคิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาทางสังคมที่ถือเป็นแนวคิดทางนวัตกรรม ได้ถูกนำมาบูรณาการเข้ากับความรู้ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก็ยิ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อสังคม

ได้มากเป็นเท่าทวีคูณ ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจที่ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ได้เกิดแพลตฟอร์มออนไลน์ใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย ทั้งในรูปแบบของเว็บไซต์ แอปพลิเคชัน ไปจนถึง โซเชียลมีเดียต่าง ๆ ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงคนขายกับคนซื้อเข้าด้วยกัน ส่วนนวัตกรรมทางสังคมที่ดี “นวัตกรรมเพื่อสังคม คือนวัตกรรมที่ต้องประกอบไปด้วย “กลไกสนับสนุนนวัตกรรมเพื่อสังคม” ที่เอื้อประโยชน์ให้ภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการพัฒนาโจทย์สังคม แผนธุรกิจเพื่อสังคม ที่จะช่วยสนับสนุนด้านการให้คำปรึกษาทางด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี และการจัดการเชื่อมโยงองค์ความรู้ รวมถึงพัฒนาแนวคิดสู่ต้นแบบ หรือโครงการนำร่องเพื่อทดลอง และปรับปรุงในการจัดตั้งธุรกิจ หรือแม้แต่กลไกสำหรับผู้ประกอบการ ที่สามารถแปลงเทคโนโลยีเป็นทุน” ด้วยความเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัลและธุรกิจที่ปรับเปลี่ยนไป นำมาสู่การนำเอา Data ที่เรียกได้ว่าเป็นสิ่งที่มีมูลค่ามหาศาลในปัจจุบันนี้มาปรับสู่การสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับประชาชน หรือลูกค้า ทั้งดีกว่าเดิม ง่ายกว่าเดิม และสะดวกกว่าเดิม ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องการการออกแบบในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน รวมถึงข้อมูลทางจิตวิทยา ข้อมูลกลยุทธ์ทางธุรกิจ และการจัดการกับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อผลประโยชน์สูงสุดของสังคมและของประเทศชาติ

เอกสารอ้างอิง (References)

- Christensen C. M., Michael E. Raynor and McDonald, R. (2015). “What Is Disruptive Innovation?”. [Online]. Available : <https://hbr.org/2021/05/what-is-disruptive-innovation>.
- Digital Economy Promotion Agency. (2021). “poskar platform to develop tourism industry in the digital age Digital Society Series: poskar Platform for Tourism”. [online]. Available from : <https://www.depa.or.th/th/article-view/poskar-digital-society-series-poskar-platform-tourism>. Retrieved May 12, 2021. [In Thai]
- Hebergementwebs. (2021). “The Health Revolution in the Platform Economy”. [online]. accessible from : <https://www.hebergementwebs.com/>. Retrieved May 12, 2021.

Office of Foreign Agricultural Advisory of the European Union. (2561). **Strategies for Adaptation to Change The new climate of the European Union.**

European Union Agricultural News Journal. No. 10/2564.

Phaengtakaew, W. (2020). "Innovative business platform for society". National Innovation Agency (Public Organization). [online]. accessible from : <https://social.nia.or.th/2020/article0007/>. Retrieved 11 May 2021. [In Thai]

Phosriwangchai, P. (2020). "Platform Economy: Environment of Tomorrow with Petch Manopavit". [online]. Accessed from : <https://www.the101.world/petch-manopawitr-interview/>. Retrieved May 12, 2021. [In Thai]

Phutthasri, S. (2021). "'Disrupt the Government': Using Platforms for Public Interest". The One-O-One Percent Co., Ltd. [online]. Accessed from : <https://www.the101.world/platform-and-public-interest/#>. When searching 12 May 2021. [In Thai]

Ratanawaraha, A. (2020). "Platform City". The One-O-One Percent Co., Ltd. [online]. Accessed from : <https://www.the101.world/platform-and-city/>. Retrieved May 12, 2021. [In Thai]

Siamrath Online. (2564). GC continues to expand its integrated plastic waste management platform. [online]. accessible from : <https://siamrath.co.th/n/225644>. Retrieved May 12, 2021. [In Thai]